Lähettäjä: Palo Sanna RVL RVLE <sanna.palo@raja.fi>
Lähetetty: tiistai 24. toukokuuta 2022 10.21
Vastaanottaja: Rinne Minna-Liisa <Minna-Liisa.Rinne@eduskunta.fi>; Makkonen Timo (OM) <Timo.Makkonen@gov.fi>
Aihe: Norjan lainsäädäntömuutokset 2015

Hallintovaliokunta/ valiokuntaneuvos Rinne (tiedoksi oikeusministeriö/ Makkonen):

Eduskunnan hallintovaliokunta lähetti 18.5.2022 pyynnön koskien valmiuslain muuttamiseen liittyvää tausta-aineistoa sekä selvitystä siitä, miten Norja pystyi vuonna 2016 rajoittamaan Venäjältä pyrkivien maahantuloa (mahdollinen lainsäädäntö tai hallinnolliset päätökset/määräykset). Oikeusministeriö/ Makkonen on vastannut pyyntöön muilta osin, mutta toimitan ohessa vielä perjantaina 20.5. suullisesti Rinteen kanssa sovitusti oheisen vapaamuotoisen selvityksen Norjan lainsäädännön tilanteesta niiden tietojen pohjalta, mitä olemme hankkineet norjalaisilta viranomaislähteiltämme.

Tausta:

- 2015 noin 5.500 turvapaikanhakijaa (kolmannen maan kansalaisia) ylitti rajan Venäjältä.
- Tämä aiheutti huomattavia haasteita paikallisille viranomaisille, vastaanottotilojen suhteen ja asioiden käsittelyn vaatimille resursseille.

Lainmuutokset:

- 20.11.2015 Norjan maahantulolakiin (Norwegian Immigration Act) tuli voimaan muutoksia, jotka helpottivat Norjan viranomaisten mahdollisuuksia hylätä turvapaikkahakemuksia ulkomaalaisten osalta, jotka saapuivat turvalliseksi arvioidusta kolmannesta maasta. Prop. 16 L ja Prop. 149 L.
- Maahantuloviranomaiset voivat nyt kieltäytyä tutkimasta materiaalisesti turvapaikkahakemuksen, jonka on jättänyt turvapaikanhakija, joka on saapunut Norjaan oleskeltuaan kolmannessa valtiossa, jossa häneen ei ollut kohdistettu vainoa.
- Tällaisiin tapauksiin ei ollut asetettu palauttamiselle aikarajaa, mikä tarkoittaa, että ulkomaalaisen tuli lähteä Norjasta välittömästi eikä täytäntöönpanoa voida lykätä, ellei tähän ole pakottavia syitä.
- Hakemus kuitenkin voidaan tutkia Norjassa materiaalisesti tapauksissa, joissa turvapaikan hakija on todellisessa vaarassa joutua Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaisen kohtelun kohteeksi palatessaan kolmanteen maahan.
- Lainsäädäntömuutokset myös sallivat poliisin käyttää suuremmassa määrin pakkokeinoja kuten säilöönottoa ja poistumiskieltoa (määräys pysyä tietyssä paikassa) tilanteissa, joissa turvapaikkahakemus todennäköisesti hylätään. Tarkoituksena on kontrolloida hakijoiden oleskelupaikkaa ja varmistaa nopea palautus.

Ohjeet:

- Instruks GI-12/2015 Asylsoknader fra personer som har reist inn i Norge fra Ryssland – behandling og prioritering 20.10.2015.
- Instruks GI-13/2015 Rask saksbehandling for asylsokere som har hatt opphold i Russland, jf. utlendingsloven §§ 32 og 90.
- 2015 oikeus- ja sisäisen turvallisuuden ministeriö antoi ohjeet koskien lainmuutoksia ja niiden soveltamista kolmannen maan kansalaisiin, jotka saapuvat Venäjän kautta hakemaan turvapaikkaa Norjasta
- ohjeiden mukaan tuli arvioida mahdollisimman pian rekisteröinnin jälkeen, täytyykö hakemus arvioida materiaalisesti. Prioriteetti annettiin mm. henkilöille, joilla on kaksoiskansalaisuus (Venäjä ja jokin muu), jotka siis otetaan materiaaliseen tutkintaan.
- Norja pitää Venäjää turvallisena maana useimmille kolmannen maan kansalaisille.
- Kuitenkin kussakin tapauksessa tehdään yksilöllinen arviointi sen arvioimiseksi, onko palauttaminen Venäjälle Norjan kansainvälisten velvoitteiden mukaista.

Tilanteeseen vaikuttaa myös se, että Norja ei ole EU:n jäsen. Sitä kuitenkin sitovat monet muut kansainväliset velvoitteet kuten Euroopan ihmisoikeussopimus, pakolaissopimus, kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva sekä kidutuksenvastainen sopimus.

Ohessa vielä sellaisenaan Norjasta saatu materiaali, johon oheinen tiivistelmäni perustuu.

Ystävällisin terveisin Sanna Palo